

Методика формування вокально-джазової культури підлітків на заняттях з естрадного співу

Шевченко Анастасія Сергіївна¹

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка, Суми, Україна
E-mail: anastasiya.nechiporenko@gmail.com

Лобова Ольга Володимирівна²

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка, Суми, Україна
E-mail: olgalo11@yandex.ru
ORCID ID <https://orcid.org/0000-0001-7028-043X>

Статтю присвячено проблемі формування вокально-джазової культури підлітків як одному зі шляхів становлення культурної компетентності дитини. Її актуальність зумовлено важливістю загальнокультурного розвитку як чинника гармонійного виховання особистості.

Мета статті – розкрити методику формування вокально-джазової культури підлітків на заняттях з естрадного співу (у музичних школах і позаурочній роботі закладів загальної середньої освіти). Для реалізації мети застосовано методи систематизації, узагальнення наукових джерел, теоретичне моделювання, педагогічний експеримент тощо.

Визначено наукові підходи (системно-структурний, особистісно-розвивальний, діяльнісний, компетентнісний, культурологічний) і дидактичні принципи формування вокально-джазової культури (систематичності, наочності, єдності художньо-емоційного і технічного, комплексного розвитку вокально-джазової культури тощо).

Окреслено етапи (мотиваційно-стимулювальний, когнітивно-розвивальний, виконавсько-творчий) і педагогічні умови формування вокально-джазової культури підлітків: конструювання освітнього процесу з урахуванням можливостей дітей щодо сприймання вокально-джазової музики; системне комплексне формування компонентів вокально-джазової культури з їх послідовним акцентуванням на різних етапах навчання; надання можливостей вокально-творчої самореалізації, урізноманітнення досвіду джазової музично-виконавської діяльності.

Провідними методами виявлено загальні вокально-педагогічні (концентричний, пошуковий, фонетичний, уявного співу, порівняльного аналізу) і спеціальні методи формування вокально-джазової культури підлітків: «слухацько-джазова скарбничка», технічні вокально-джазові вправи, творчі вокально-джазові завдання тощо.

Експериментальна перевірка розробленої методики довела її ефективність на заняттях з естрадного співу.

Ключові слова: вокально-джазова культура підлітків, методика формування, наукові підходи і дидактичні принципи, етапи, педагогічні умови і методи, заняття з естрадного співу.

Вступ. Педагогічні орієнтири, що визначають стратегічні завдання освіти XXI століття, спрямовують фахівців на формування культурної компетентності дітей та молоді. Конструктивний аналіз концепції Нової української школи та пов'язаних з нею державних документів (Лобова, 2017) засвідчує, що культурна компетентність набула статусу важливого та необхідного чинника гармонійного виховання особистості. Тож цілком закономірною є пильна увага педагогів до повноцінного забезпечення можливостей культурного розвитку дитини у різних закладах і ланках освітнього простору.

В умовах глобалізованого суспільства особливої актуальності набуває інтеркультурний вектор виховання особистості, що передбачає не лише набуття знань щодо інших культур, а й формування

¹ аспірантка кафедри музично-інструментального виконавства та хореографії Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка

² доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри дошкільної і початкової освіти Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка

толерантного та поважного ставлення особистості до представників різних народів та різних культурних традицій. Одним зі шляхів такого виховання є залучення дітей до безпосереднього «спілкування» з мистецтвом, народженим і виплеканим в «іншому» культурному середовищі.

У дослідженні роль такого «культурного провідника» виконує джаз – яскраве й самобутнє мистецтво, що може бути ефективно використане у процесі музичного виховання дітей. У цьому контексті актуальною є проблема формування вокально-джазової культури підлітків, зокрема на заняттях з естрадного співу (у музичних школах і позаурочній роботі закладів загальної середньої освіти).

Змушені констатувати, що наразі дослідження, присвячені комплексному формуванню вокально-джазової культури підлітків, відсутні. Окремі аспекти специфіки джазового вокального виконавства розкрито в методичних посібниках (Н. Дрожжина, В. Малішава, Б. Столофф, В. Юшманов) та публікаціях щодо джазової імпровізації (І. Бриль, В. Ровнєв, О. Степурко, В. Єрохін, К. Ушаков, О. Овчинніков, І. Юрченко та ін.). Щодо вокально-джазового розвитку школярів, серед останніх дотичних праць зазначимо дисертацію китайського дослідника Ду Цзілуна «Методика формування навичок естрадного співу в учнів молодшого шкільного віку» (Ду Цзілун, 2018) та наукові розвідки І. Райт, яка висвітлює проблеми формування музичних уподобань учнів основної школи (Райт, 2018: 15).

Водночас є потреба у розробленні цілеспрямованих методичних основ формування вокально-джазової культури підлітків.

Мета та завдання дослідження. З огляду на вищезазначене, мета наукової розвідки – розкрити методику формування вокально-джазової культури підлітків на заняттях з естрадного співу (у музичних школах і позаурочній роботі закладів загальної середньої освіти).

Для досягнення мети передбачено виконання таких завдань: 1) дати загальну характеристику методики; 2) зробити стислий аналіз її складників (наукових підходів і дидактичних принципів, етапів, педагогічних умов і методів формування вокально-джазової культури підлітків); 3) висвітлити основні результати експериментальної перевірки ефективності розробленої методики формування вокально-джазової культури підлітків на заняттях з естрадного співу.

Матеріали та методи дослідження. Для реалізації поставленої мети і завдань застосовано низку теоретичних і емпіричних методів, зокрема: порівняння, систематизація та узагальнення наукових джерел з проблеми дослідження – з метою визначення теоретичних основ і стану розробленості; теоретичне моделювання – з метою розроблення моделі методики формування вокально-джазової культури підлітків на заняттях з естрадного співу, визначення критеріїв та показників оцінювання її компонентів; класифікація – для угруповання педагогічних умов і методів формування вокально-джазової культури; педагогічний експеримент – для експериментальної перевірки ефективності розробленої методики; *методи математичної статистики* – для опрацювання результатів педагогічного експерименту та підтвердження достовірності результатів дослідження.

Результати дослідження. Розробленню методичних основ формування вокально-джазової культури підлітків на заняттях з естрадного співу передував ретельний аналіз ключової категорії дослідження, у результаті чого «вокально-джазова культура» трактована як складна інтегрована якість особистості, що визначається гармонійним поєднанням умотивованості і здібностей, знань, умінь і навичок виконавця у галузі джазового співу та є важливою умовою успішної вокально-джазової діяльності.

Компонентами вокально-джазової культури підлітків у дослідженні визначені такі: мотиваційно-ціннісний (включає розвиненість мотивації та ціннісних орієнтацій особистості щодо вокально-джазового виконавства); компетентісно-когнітивний (складається із комплексу знань, умінь і навичок підлітка та їх застосування у галузі вокально-джазового виконавства); особистісно-розвивальний компонент (містить комплекс індивідуальних якостей особистості, що уможливорює вокально-джазове виконавство); виконавсько-творчий компонент (визначає практичне виявлення мотиваційно-ціннісного, компетентісно-когнітивного та особистісно-розвивального компонентів вокально-джазової культури у виконавсько-творчій діяльності).

Пропонована методика формування вокально-джазової культури підлітків розрахована на 2 роки навчання естрадного співу (в межах музичних шкіл та позаурочної роботи закладів загальної середньої освіти). Її мету, основні складники та результат унаочнено в теоретичній моделі (рис. 1). Зупинимось детальніше на розкритті їх змісту та значення у формуванні вокально-джазової культури підлітків.

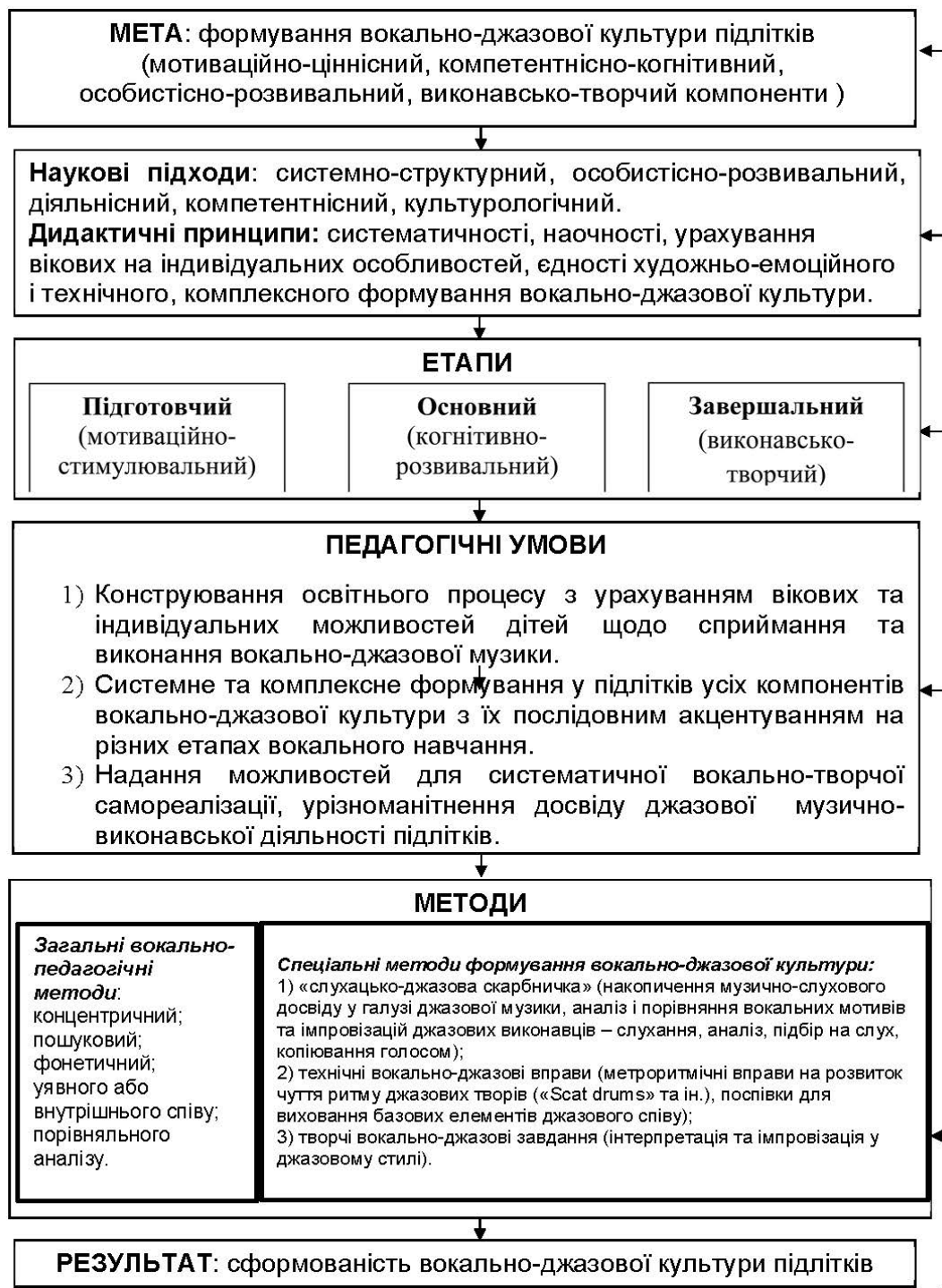

Рис. 1. Модель методики формування вокально-джазової культури підлітків

Основу розробленої методики складають такі *наукові підходи*: системно-структурний (взаємодія мети, завдань, змісту, педагогічних умов, форм і методів навчання підлітків); особистісно-розвивальний (упровадження нових підходів, орієнтованих на розвиток дитини, визнання її як суб'єкта діяльності); діяльнісний (стимуляція прояву творчих здібностей підлітків і досягнення їх успіхів); компетентісний (опанування підлітками вокально-виконавських умінь, знань і навичок та їх застосування у галузі вокально-джазового виконавства); культурологічний (використання виховного та розвивального потенціалу культурної спадщини, її інтеграцію з особистісним досвідом підлітків).

Із зазначеними підходами безпосередньо пов'язано комплекс запропонованих *дидактичних принципів* формування вокально-джазової культури підлітків на заняттях з естрадного співу:

- *принцип систематичності й послідовності* вимагає системної та логічної послідовності оволодіння навчальним матеріалом, поступового поглиблення знань, умінь і навичок вокально-джазового виконавства;

- *принцип наочності* допомагає якісно засвоїти музичний матеріал шляхом власного демонстрування викладачем джазових творів, використання схем, карток, ілюстрацій для вивчення стилів джазової музики, особливостей побудови імпровізації тощо;

- *принцип урахування вікових та індивідуальних особливостей* передбачає вивчення рівня актуального музичного та загального розвитку підлітків і їх можливостей щодо вокально-джазового виконавства.

- *принцип єдності художньо-емоційного і технічного* вимагає, щоб усі компоненти заняття (не лише репертуар для слухання та співу, але й технічні вокальні вправи) були художніми;

- *принцип комплексного формування вокально-джазової культури* орієнтує педагога на цілеспрямований розвиток усіх компонентів зазначеної якості.

Методика передбачає проведення педагогічної роботи у послідовності таких етапів: мотиваційно-стимулювального (підготовчого) – I семестр навчання, когнітивно-розвивального (основного) – II і III семестри, виконавсько-творчого (завершального) – IV семестр навчання джазового співу. Наголосимо, що на цих етапах відбувається комплексне формування у підлітків усіх компонентів вокально-джазової культури, однак, на кожному етапі акцент зроблено на певних компонентах.

У результаті вивчення психолого-педагогічних досліджень, досвіду педагогів-музикантів, власного педагогічного досвіду визначили такі *педагогічні умови* формування вокально-джазової культури підлітків на заняттях з естрадного співу:

1. Конструювання освітнього процесу з урахуванням вікових та індивідуальних можливостей дітей щодо сприймання та виконання вокально-джазової музики, що виражається у використанні відповідних форм, методів і засобів навчання. Реалізація цієї умови передбачає постійний педагогічний супровід кожного учня, виявлення його сильних і слабких сторін, індивідуальних властивостей його обдарування, характеру, творчого потенціалу; вивчення індивідуальних вокальних особливостей підлітків, а також організацію вокальної роботи з урахуванням цих особливостей; підбір диференційних завдань з обов'язковим оцінюванням результатів роботи. Добір і використання форм, методів і засобів вокально-джазового навчання повинні проходити таким чином, щоб викликати глибокий інтерес до вокального-джазового мистецтва та потребу в ньому.

2. Системне та комплексне формування у підлітків усіх компонентів вокально-джазової культури з їх послідовним акцентуванням на різних етапах вокального навчання. Як було зазначено, методика передбачає три етапи вокального навчання, протягом яких відбувається комплексне формування у підлітків усіх компонентів вокально-джазової культури. Водночас кожний етап позначено посиленням уваги до певних компонентів: так, підготовчий етап передбачає фокусування на розвитку мотиваційно-ціннісного компонента, основний етап є провідним щодо формування компетентісно-когнітивного та особистісно-розвивального компонентів, а на завершальному етапі домінує вдосконалення виконавсько-творчих умінь і навичок підлітків.

3. Надання можливостей для систематичної вокально-творчої самореалізації, урізноманітнення досвіду джазової музично-виконавської діяльності підлітків. Реалізації цієї умови сприяють урахування побажань дитини при доборі репертуару для співу, стимулювання активної самостійної роботи, творчі зустрічі з видатними співаками, концерти-спектаклі, вокальні студії, участь у різноманітних концертах, конкурсах, фестивалях тощо.

Ефективність розвитку вокально-джазової культури підлітків залежить від *методів*, за допомогою яких викладач вокалу формує та розвиває співацький голос учня, здійснює процес передачі вокально-педагогічного досвіду. Сьогодні розмаїття вокальних методів є результатом багаторічної праці досвідчених педагогів, зокрема в галузі академічного вокального мистецтва.

У дослідженні виділено дві групи методів формування вокально-джазової культури підлітків: загальні вокально-педагогічні методи (концентричний; пошуковий; фонетичний; уявного або внутрішнього співу; порівняльного аналізу) та *спеціальні методи формування вокально-джазової культури*: «слухацько-джазова скарбничка» (накопичення музично-слухового досвіду у галузі джазової музики, аналіз і порівняння вокальних мотивів та імпровізацій джазових виконавців – слухання, аналіз, підбір на слух, копіювання голосом); технічні вокально-джазові вправи (метроритмічні вправи на розвиток чуття ритму джазових творів («Scat drums» та ін.), послівки для

виховання базових елементів джазового співу); творчі вокально-джазові завдання (інтерпретація та імпровізація у джазовому стилі).

Значний інтерес для вокального навчання підлітків становлять методи, описані українською вченою О. Ребровою. Насамперед ідеться про «методи, що впливають на різні модуси сприйняття та відтворення мистецтва, тобто виконавської інтерпретації художніх творів, їх образів, у зв'язку з чим було актуалізовано феноменологію синестезії» Як зазначає авторка, це явище найбільш актуальне у творчому мисленні хореографів, між тим воно є продуктивним для розвитку полімодального сприйняття і у виконавській інтерпретації творів для музикантів (Реброва, 2017: 41).

Продуктивними щодо формування вокально-джазової культури підлітків вважаємо такі наведені дослідницею методи:

- «Інтонаційні висловлювання» – музичну фразу виконувати згідно з різними емоційними станами: радощі, гнів, сум, гротеск. Для цього слід змінювати лад, штрихи, акценти, здійснювати такі перетворення, які допоможуть більш чітко передати емоційний стан.

- «Монолог-діалог» – виконати музичний епізод, фразу, уявляючи, що її виконує хтось один або декілька людей, що дозволяє в одностайному фрагменті уявити двоголосся.

- «Розігрування у настрої» – виконання вправ, гам у певному емоційному настрої (Реброва, 2017: 43).

- Метод голографічної побудови інтонації у виконавському процесі. Синтезованість цього методу полягає в поєднанні мовної, співочої, мануальної та музичної інтонацій. Дозволяє відчути її об'ємність та голографічну перспективу: визначення «приходу» інтонації, її метричну позицію, вектор розвитку, який спрямований на опукле виконання окремого звуку, її завершення, або тяжіння до інших інтонаційних оборотів (Реброва, 2015: 103).

Педагогічний експеримент щодо перевірки ефективності розробленої методики було проведено на заняттях на заняттях з естрадного співу в музичних школах і позаурочній роботі закладів загальної середньої освіти. Загальна кількість вибірки склала 106 учнів.

Попередньо було визначено такі критерії та показники сформованості вокально-джазової культури підлітків:

- 1) мотиваційно-ціннісний (міра зацікавленості вокально-джазовим виконавством та усвідомлення його цінності у музичному мистецтві; ступінь прагнення до розвитку власних вокально-джазових можливостей);

- 2) компетентісно-когнітивний (міра глибини, гнучкості, міцності, оперативності і дієвості отриманих знань у галузі вокально-джазового виконавства; ступінь накопичення відповідних умінь і навичок);

- 3) особистісно-розвивальний (ступінь розвитку загально-музичних і спеціальних вокальних здібностей; рівень розвитку імпровізаційних та інтерпретаційних якостей особистості);

- 4) виконавсько-творчий – (прагнення та спроможності застосовувати здобуті знання, уміння та навички у практичній вокально-джазовій діяльності; міра виявлення ініціативності, творчого почуття і самовираження під час виступів тощо).

Обрахування результатів педагогічного експерименту проведено відповідно до трьох рівнів формування вокально-джазової культури підлітків: початкового, середнього та високого.

Діагностичний апарат констатувального етапу складався із загальнонаукових та педагогічних методів дослідження: індивідуальні бесіди, інтерв'ювання, анкетування, тестування, спеціальні діагностичні вправи, методи якісного та кількісного оброблення експериментальних даних.

За результатами констатувальної діагностики засвідчено такі рівні сформованості вокально-джазової культури підлітків: за мотиваційно-ціннісним компонентом – початковий рівень – 18,9% (20 учнів), середній – 60,4% (64 учні), високий – 20,8% (22 учні); за компетентісно-когнітивним компонентом – початковий – 37,7% (40 учнів), середній – 64,4% (64 учнів), високий – 1,9% (2 учні); за особистісно-розвивальним компонентом – початковий рівень – 43,4% (46 учнів), середній – 51,9% (55 учнів), високий – 4,7% (5 учнів); за виконавсько-творчим компонентом – початковий – 40,6% (43 учні), середній – 50,0% (53 учні), високий рівень – 9,4% (10 учнів).

У формувальній частині педагогічного експерименту було послідовно впроваджено запропоновані етапи формування вокально-джазової культури підлітків. Метою *мотиваційно-стимулювального* етапу (I-й семестр) був розвиток і закріплення активного інтересу до вокально-джазової діяльності, створення позитивного ставлення підлітків до творчості, необхідних для вирішення подальших завдань на заняттях з естрадного співу. Відбувається поступове накопичення музичних вражень щодо джазової музики та стимуляція прагнення школярів до розвитку власних вокально-джазових можливостей. *Когнітивно-розвивальний етап* мав на меті засвоєння підлітками знань, умінь і

навичок у галузі вокально-джазового виконавства та їх застосування у практичній діяльності; розвиток комплексу індивідуальних якостей особистості, що уможливають вокально-джазове виконавство. *Виконавсько-творчий етап* полягав у застосуванні здобутих знань, умінь та навичок у практичній вокально-джазовій діяльності – наприклад, брати участь у концертах, конкурсах, фестивалях і яскраво виражати себе під час виступів.

У результаті підсумкової діагностики виявлено такі рівні сформованості вокально-джазової культури: за мотиваційно-ціннісним компонентом – початковий – 8,5% (9 учнів), середній – 50,9% (54 учні), високий – 40,6% (43 учні); за компетентнісно-когнітивним компонентом – початковий – 15,1% (16 учнів), середній – 67,0% (71 учень), високий – 17,9% (19 учнів); за особистісно-розвивальним компонентом – початковий – 29,2% (31 учень), середній – 50,9% (54 учні), високий – 19,8% (21 учень); за виконавсько-творчим компонентом – початковий – 15,1% (16 учнів), середній – 63,2% (67 учні), високий рівень – 21,7% (23 учні).

Динаміку сформованості компонентів вокально-джазової культури підлітків представлено в таблиці 1.

Таблиця 1.

Динаміка сформованості вокально-джазової культури підлітків

Критерії	Рівні	Констатувальна діагностика		Контрольна діагностика		Різниця +/- (%)
		кількість учнів	%	кількість учнів	%	
Мотиваційно-ціннісний	початковий	20	18,9	9	8,5	-10,4
	середній	64	60,4	54	50,9	-9,4
	високий	22	20,8	43	40,6	+19,8
Компетентнісно-когнітивний	початковий	40	37,7	16	15,1	-22,6
	середній	64	60,4	71	67,0	+6,6
	високий	2	1,9	19	17,9	+16
Особистісно-розвивальний	початковий	46	43,4	31	29,2	-14,2
	середній	55	51,9	54	50,9	-0,9
	високий	5	4,7	21	19,8	+15,1
Виконавсько-творчий	початковий	43	40,6	16	15,1	-25,5
	середній	53	50,0	67	63,2	+13,2
	високий	10	9,4	23	21,7	+12,3

Обговорення результатів. Порівняння даних констатувальної та підсумкової діагностики дозволило виявити істотні зміни у рівнях сформованості вокально-джазової культури підлітків. Констатовано зменшення показників початкового і значне збільшення середнього та високого рівнів відповідно до мотиваційно-ціннісного, компетентнісно-когнітивного, особистісно-розвивального, виконавсько-творчого компонентів.

Здобуті дані дозволяють говорити про ефективність упровадження методики формування вокально-джазової культури підлітків, зокрема про доцільність комплексного впровадження запропонованих наукових підходів, дидактичних принципів, педагогічних умов, методів та етапів формування вокально-джазової культури підлітків на заняттях з естрадного співу.

Висновки. Одним із шляхів формування культурної компетентності дітей є залучення їх до мистецтва джазу, ефективним засобом чого є впровадження методики формування вокально-джазової культури підлітків на заняттях з естрадного співу (у музичних школах і позаурочній роботі закладів загальної середньої освіти). Представлена методика ґрунтується на системно-структурному, особистісно-розвивальному, діяльнісному, компетентнісному, культурологічному підходах і дидактичних принципах систематичності, наочності, єдності художньо-емоційного і технічного, комплексного розвитку вокально-джазової культури тощо.

Формування вокально-джазової культури підлітків відбувається у три етапи (мотиваційно-стимулювальний, когнітивно-розвивальний і виконавсько-творчий), із застосуванням таких педагогічних умов: конструювання освітнього процесу з урахуванням можливостей дітей щодо сприймання вокально-джазової музики; системне комплексне формування компонентів вокально-джазової культури з їх послідовним акцентуванням на різних етапах навчання; надання можливостей вокально-творчої самореалізації, урізноманітнення досвіду джазової музично-виконавської діяльності. Доцільним є застосування загальних вокально-педагогічних і спеціальних методів формування вокально-джазової культури підлітків: «слухачько-джазова скарбничка», технічні вокально-джазові вправи, творчі вокально-джазові завдання тощо.

Ефективність упровадження методики формування вокально-джазової культури підлітків доведена практикою її використання на заняттях з естрадного співу в музичних школах і позаурочній роботі закладів загальної середньої освіти.

Література

Ду Цзілун. Методика формування навичок естрадного співу в учнів молодшого шкільного віку : дис. ... канд. пед. наук за спеціальністю 13.00.02. Суми, 2018. 233 с.

Лобова О. В. Розбудова нової української школи: позитиви і проблеми. *Scientific Journal Virtus*. 2017. № 19, Desember. С. 82-84.

Райт І. С. Формування музичних уподобань учнів основної школи. *Мистецтво та освіта*. 2018. № 4 (90). С. 13-17.

Реброва О. Є. Методи стимулювання художньо-ментальних процесів у виконавській діяльності майбутніх учителів музики та хореографії. *Science and Education. Academic Journal of Ushynsky University*. № 4/ CLVII, 2017. Education. Одеса : ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2017. С. 39-45.

Реброва О. Є. Міждисциплінарні та синтезуючі методичні засади стимулювання художньо-ментального досвіду майбутніх учителів музики та хореографії. *Наука і освіта. Журнал науково-практичний. Психологія і педагогіка*. № 2/ СХХХІ, 2015. Одеса : ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2015. С. 101-106.

Methodology of the formation of the teen-agers' vocal and jazz culture at classes on pop singing

Shevchenko Anastasiia³

Sumy State Pedagogical University named after A. S. Makarenko, Sumy, Ukraine

Lobova Olga⁴

Sumy State Pedagogical University named after A. S. Makarenko, Sumy, Ukraine

The importance of the development of individual's general culture as a factor of his / her harmonious education stipulates the relevance of the study.

The purpose of the article is to describe the methods enabling the formation of teen-agers' vocal and jazz culture at classes on pop singing (in musical schools and during extra-class activities in institutions of general secondary education). Methods of systematization and generalization of scientific sources, theoretical modelling, pedagogical experiment and so on have been used to achieve this goal.

The scientific approaches (systemic-structural, personality-developmental, activity-oriented, competence-based, cultural ones) and didactic principles facilitating the formation of the vocal and jazz culture (the principles of systematicity, visual aids, unity of artistic-emotional, technical and complex development of the vocal and jazz culture) have been determined.

The stages (motivational-stimulating, cognitive-developmental, performing-creative) as well as pedagogical conditions for the formation of the teen-agers' vocal and jazz culture have been outlined: construction of educational process taking into account the children's capabilities to perceive vocal and jazz music; systematic complex development of all the components of the vocal and jazz culture consistently emphasizing them at different stages of the training; giving the opportunities for vocal and creative self-realization, diversification of the experience of jazz musical performing activities.

³ Postgraduate student at the Sumy State Pedagogical University named after A. S. Makarenko

⁴ Dr. in Pedagogy, Professor, Professor of the Pre-School and Elementary Education Department at the Sumy State Pedagogical University named after A. S. Makarenko

General vocal and pedagogical methods have been revealed to be the leading ones (concentric, search-oriented, phonetic, imaginary or internal singing methods, comparative analysis); special methods enabling the formation of the teen-agers' vocal and jazz culture have been determined: "a listening-jazz collecting box", technical vocal and jazz exercises, creative vocal and jazz drills, etc.

The experimental verification of the developed methodology has proved its effectiveness at classes on singing variety music at establishments of general secondary education.

Keywords: *teen-agers' vocal and jazz culture, developing methods, scientific approaches and didactic principles, stages, pedagogical conditions and methods, classes on vocal and jazz singing.*

References

Du, Czilun (2018). Metodika formuvannya navichok estradnogo spivu v uchniv molodshogo shkil'nogo viku [The methodology is formulated to teach a young student at the school of young people]. *Candidate's thesis*. Sumi [in Ukrainian].

Lobova, O.V. (2017). Rozbudova novoї ukraїns'koї shkoli: pozitivi i problem [Reorganization New Ukrainian Schools: Positive and Problems] *Scientific Journal Virtus*, 19, 82-84 [in Ukrainian].

Rajt, I.S. (2018). Formuvannya muzichnih upodoban' uchniv osnovnoi shkoli [Formation of musical preferences of primary school students]. *Mistectvo ta osvita – Arts and education*, 4 (90), 13-17 [in Ukrainian].

Rebrova, O.Ye. (2017). Metodi stimulyuvannya hudozhn'o-mental'nih procesiv u vikonavs'kij diyal'nosti majbutnih uchiteliv muziki ta horeografii [Methods of stimulating artistic and mental processes in the performance of future teachers of music and choreography]. *Science and Education. Academic Journal of Ushynsky University. Education. Odesa: PNPu imeni K. D. Ushins'kogo*, 4/SLVII. 39-45 № [in Ukrainian].

Rebrova, O.Ye. (2015). Mizhdisciplinarni ta sintezuyuchi metodichni zasadi stimulyuvannya hudozhn'o-mental'nogo dosvidu majbutnih uchiteliv muziki ta horeografii [Interdisciplinary and synthesizing methodological foundations for stimulating artistic and mental experience of future music teachers and choreographers]. *Nauka i osvita. ZHurnal naukovo-praktichnij. Psihologiya i pedagogika – Science and education. The journal is scientific and practical. Psychology and pedagogy. Odesa: PNPu imeni K. D. Ushins'kogo*, 2/ SKHKHKHI. 101-106.

Accepted: August 01, 2019

